

през лятото ще направят кирпичи за строеж, а сега искат авансово зърно". В следващите десетилетия фабрично-заводското производство на тухли ликвидира това занятие. Такава е и съдбата на ръчното очукване на конопа и изработката на конопени въжета, люлки и други изделия, дело на циганите въжари (Захариев 1973: 95; Кючуков 1992: 65; Петров, Маринов 2004: 49).

Друго занятие, където циганите намират своето място, е *разносната търговия*. Обикаляйки от град на град, от село на село те предлагат на населението както дребни прекупени стоки, така и природни суровини, ползвани в българските домове. В с. Медово, Старозагорско "Альовица от с. Сулица докарваше с каруца негасена вар и хума⁵⁵, които заменяше срещу жито. През м. август циганките от Горно ново село продаваха дренки, викайки: "Ха дренки, ха, в дълбок дол съм ги брала, ока брашно – дала съм ги". През м. септември продаваха клонки от микиш (вид дърво), с които жените боядисваха вълнени дрехи в черно" (ж., 80 г., българка). В Стара Загора до началото на 60-те год. на XX век „По улиците минаваха циганки и продаваха диланка, бяла пръст, хума. Викаха и на висок глас предлагаха стоката си, която носеха в кошници или кошове на гръб...." (м, 63 г., българин, Стара Загора). В модерния черноморски курорт „Златни пясъци“ циганка продава черупки от миди и охлюви на сергия на крайбрежната алея (Kenrick 1966: 83).

Още в списъка на еснафите в Истанбул през XVII век се посочват цигани като продавачи на боза. В първите години след Освобождението в Бургас цигани са сакаджии. Носят вода от двата сладки кладенеца с мехове върху магарета или коне и с бъчви в саки и със своите крясъци: „О-о-о! Сакаджи гелди“ я продават. Тази търговия продължава до прокарването на водопровода през 1907 г. (Христов 1929: 17, 19).

Независимо от промените в социално-икономическата обстановка и начина на живот, циганите винаги намират място в *поддържането на обществената хигиена*. През 70-те год. на XIX век в с. Коларово, Старозагорско „... дохода от Ахиево (село в Старозагорско – б.а.) цяло село и циганите, бейовите зурнаджии и тъпанари, излязоха и от нашето село и отидоха да чистят арга (напоителен канал – б.а.). И захванали от селската воденица...". Циганки се използват за хигиенизиране на затвора в Пловдив, претъпкан с комити след въстанието през 1876 г. В очакване на представители на европейската дипломация, инспектиращи ситуацията в България след април 1876 г., „... вратата на затвора се отвори, нахълтаха няколко заптии, не от познатите в затвора, като водеха със себе си множество дюлгери със зимбили на гърба и циганки с котли и четки в ръцете. Закипя бърза работа по всички кауши... задрънкаха котли и чебъри⁵⁶, от които изобилно се изливаше водата по дъските във всеки кауш..."

⁵⁵ хума – вид глина, която се ползва за миене на коса и за пране на дрехи

⁵⁶ чебър (от турски) – голям дървен съд за вода